

VGF ANKÉT

2019. 11. 29.

BME

B2 és C6 típusú gázfogyasztó készülékeket kiszolgáló, túlnyomással üzemelő égéstermék-elvezetőkkel és a szabványok kötelezően önkéntes alkalmazásával kapcsolatos kérdések

FAZAKAS MIKLÓS

FEJLESZTÉSÉRT FELELŐS ÜGYVEZETŐ
IGAZGATÓ

MPF FÉG KFT.

Következtetés

Kérem, hogy az előadásomat **tekintsék úgy, hogy annak a kötelességemnek teszek eleget**, hogy beszámolok azokról a tapasztalatokról, amelyeket az európai szabványosítási munka során szereztem a „Gázkazánok”, az „Egyedi gázfűtő-készülékek”, valamint a „Készülék-kategóriák, készülék-típusok, vizsgálógázok és vizsgálónyomások” elnevezésű európai szabványosító műszaki bizottságokban.

Sokkal könnyebb dolgom lenne itthon, **ha a lenne magyar képviselőnk a CEN/TC 166** „Kémények” Európai Szabványosító Műszaki Bizottságban, mert, akkor például nem nekem kellene mindenkit meggyőznöm arról, hogy hogyan kell alkalmazni a szabványok önkéntes alkalmazásának törvényben előírt elvét.

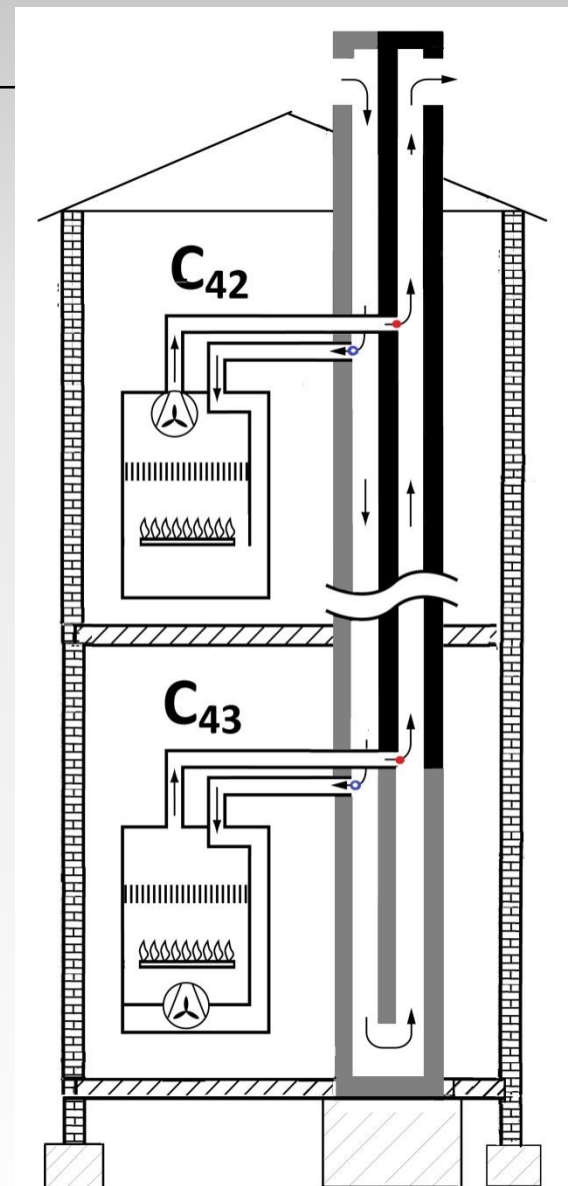
Remélem, hogy az előadásom arról is meggyőzi majd a hallgatókat, hogy **elemi érdeke Magyarországnak, hogy az európai műszaki tárgyalásokon legyenek jelen magyar képviselők**, ugyanis a gondjainkat elsősorban olyan **régiós különbségek** okozzák, amelyek csak erre a régióra jellemzőek. Gondoljuk például a közös rendszerű égéstermék-elvezetőkhöz csatlakozó kazánok esetére. Ezekben az esetekben **hibába várunk megoldást másoktól**, ha másoknak nincs ilyen gondja. A magyar képviselőnek az az elsődleges feladata, hogy az európai műszaki tárgyalásokon **ismertesse a régió problémáját**. Ezekben a bizottságokban meg akarják oldani az összes régió problémáját, de **ha nincs ott a magyar képviselő, akkor nem is tudnak arról**, hogy az a megoldás, amit kidolgoznak a mi régióinkban olyan típusú problémákat okoz, mint amelyek a közös rendszerű égéstermék-elvezetőkhöz csatlakozó gázkazánokkal kapcsolatban felmerülnek.

A hazai gázipari telepítési szabályozás készítése során a többek között következő kérdésekre kellett megoldásokat találnunk:

- **Újdonság lesz, hogy a típusok beépítését ábrák segítik.**

- Az eddig ismert ábrák gázkészülék szabványok készítése céljából készültek, csak az adott gázfogyasztó készülék típusát ábrázolták annak beépítési környezetét nem. **Eddig nem volt cél, hogy ábrák segítsék a gázfogyasztó készülékek telepítését** végző tervezők, épületgépészek, gázszerelők és kéményseprők munkáját. Európában eddig még nem készítettek olyan telepítési előírást, amely minden egyes lehetséges gázfogyasztó készülék típusának telepítését a telepítési környezetébe behelyezve, ábrákon mutatja be. Az ábrák elkészítése során minden egyes típus telepítésére vonatkozóan egyértelmű utasítást kellett készíteni, aminek logikus következménye volt, hogy eddig rejtve maradt **ellentmondásokra is fényderült.**

- Ábra jelzések magyarázata

Szabványok alkalmazásának kérdései.

- Ha egy műszaki megoldás nem felel meg egy szabvány valamely követelményének, akkor abból csak az következik, hogy az adott megoldás kívül esik a szabvány alkalmazási területén.
- Az előbbiből következik, hogy egy szabványnak való nem-megfeleléséből nem következik a műszaki megoldás nem-megfelelése! Kivétel, ha a felek korábban önkéntes alapon, egy szabvány alkalmazásában megegyeztek. Például, ha egy szerződés szövegében szerepel az M6-os menetre való utalás, akkor a métermenet szabványa a szerződés műszaki mellékletét képezi.

Az előbbiekkal kapcsolatos ide vágó gyakorlati kérdés, hogy **Kötelező-e a CEN/TR 1749 harmonizációs dokumentum vagy a prEN 1749 szabvány, ezen belül a szabványban azonosított típusok alkalmazása?**

A nemzeti szabványosításról szóló 1995. évi XXVIII. törvény 6. § (1) szerint a nemzeti szabvány alkalmazása önkéntes, így a prEN 1749 szabvány, illetve a vonatkozó európai gázkészülék szabvány szerinti típusok alkalmazása sem lehet kötelező. Azonban a törvény §-nak a (2) szerint műszaki tartalmú jogszabály hivatkozhat olyan nemzeti szabványra, amelynek alkalmazását úgy kell tekinteni, hogy az adott jogszabály követelményei teljesülnek. A gázkazánok forgalomba hozatala szinte kivétel nélkül honosított, harmonizált európai szabványoknak (azaz nemzeti szabványon) alapul, amelyek alkalmazását mindenkinek, a magyar hatóságoknak is, úgy kell tekintenie, hogy a termék megfelel a vonatkozó jogszabály, jelen esetben a 2016/426/EU (2016. március 9. követelményeinek. A szabvány harmonizált státusza azt jelenti, hogy a megfelelés adott szabvány szerinti kimutatása esetén vélelmezni kell a megoldás jogszabály szerinti megfelelését. Ki kell emeljem, hogy a **kell szó, a nemzeti szabványosításról szóló törvény fenti előírása következtében mindenkire vonatkozik. Azaz a tagállami hatóságra és más megfelelésértékelésre kijelölt szervezetekre is.**

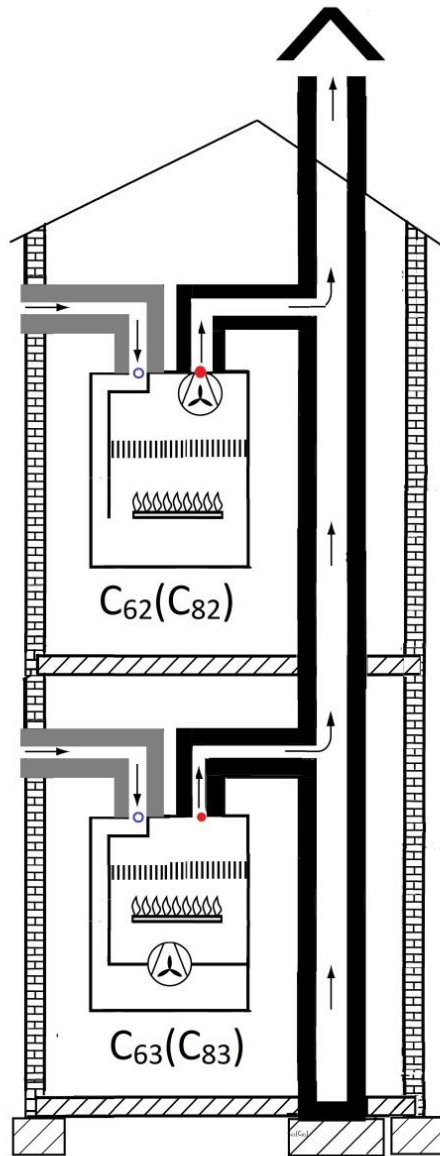
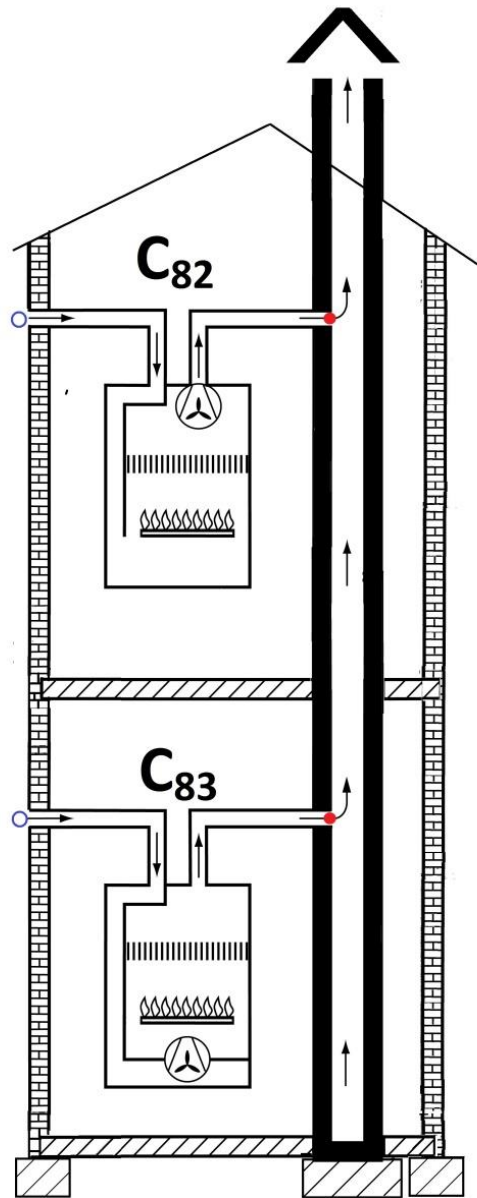
Ha egy gyártó úgy dönt, hogy a termékét egy honosított, harmonizált európai szabványban hivatkozott, a szakterületen jól ismert azonosító jelzéssel azonosítja (például M6-os anyacsavar, vagy C3 típusú gázkazán), akkor ebben az esetben a jelzés vonatkozó szabvány szerinti értelmezése mindenki számára kötelező. Ha valaki M6-os anyacsavart vásárol, akkor nyilvánvalóan nem reklamálhat azért, hogy az anyacsavarban miért nem g0st szabvány szerinti menet van. Az blokk, amit az üzletben kapunk, jogi értelemben egy szerződés, amelynek a felek közös akaratából, a vásárlást követően már kötelező mellékletét képezi a métermenet és az M6-os anyacsavar méreteit meghatározó nemzeti szabvány. Tehát **a típusok európai szabványok szerinti értelmezése csak abban az esetben kötelező, ha a gyártó egy típusra hivatkozva hozza forgalomba a termékét,** illetve, ha a telepítés tervezője a telepítendő gázfogyasztó készüléket egy típusra hivatkozva azonosítja.

Mi változik ezzel kapcsolatban az MBSZ-ben? Az alábbiak alapján szinte semmi, de az nagyon lényeges lesz:

- A telepítendő **gázfogyasztó készülék típusa** (CEN/TR 1749 szerinti típusról van szó) definíció szerint, **a telepítés tervén, vagy az egyszerűsített készülék cseréről szóló bizonylaton azonosított típus.**

Ha belegondolunk ez eddig is így volt, csak most kimondatott, hogy a megvalósult állapotot mindig a tervhez kell viszonyítani és a kettő közötti eltérést, tervtől való eltérésnek nevezzük. Nyilvánvaló, hogy a létesítés eljárásrendje is a terven azonosított típustól függ. Ennek elvileg eddig is így kellett volna lennie.

- Igen fontossá válik a létesítés tervének megőrzése, és későbbi elérhetősége többek között a kéményseprők számára is. Ezt eddig is előírta a vonatkozó kéményseprő-ipari jogszabály. A típusok ábrái alapján nyilvánvalóvá vált hogy **az égéstermék-elvezetőhöz csatlakozó gázfogyasztó készülék típusának ismerete elengedhetetlen többek között a sormunka során is,** hiszen ettől függ, hogy hol kezdődik a kéményseprő-ipari tevékenység hatálya alá tartozó égéstermék-elvezető (lásd a következő dia ábráit). Ezért az égéstermék-elvezetőhöz csatlakozó gázfogyasztó készülék típusa a kéményseprő-ipari tevékenység ellátáshoz szükséges olyan adat, amelyet a kéményseprő-ipari tevékenység ellátójának nyilván kell tartania. **A 21/2016 (VI. 9.) BM rendelet eddig is előírta, hogy létesítés tervét a kéményseprő-ipari tevékenység ellátója meg kell őrizze.**

- Vastag fekete vonal: égéstermék-elvezető
- Vastag szürke vonal: Levegő-bevezető, amelyet nem a gázfogyasztó készülék részeként hoztak forgalomba
- Vékony fekete vonal: A 2016/426/EU rendelet szerint értelmezett gázfogyasztó készülék
- Kék kör: A levegő belépésének helye a gázfogyasztó készülékbe
- A gázfogyasztó készülék égéstermék kilépésre számára kialakított kivezetésének helye.
- Hogy kell elképzelni a C6 típust?
- A készülék-modul fogalma

Az ábrák készítése során nyilvánvalóvá vált, hogy a gázfogyasztó készülékek megfelelőségének kimutatására alkalmazott harmonizált európai szabványok nem minden esetre kiterjedően tartalmazzák a megfelelőség kimutatáshoz szükséges követelmények és vizsgálatok leírását.

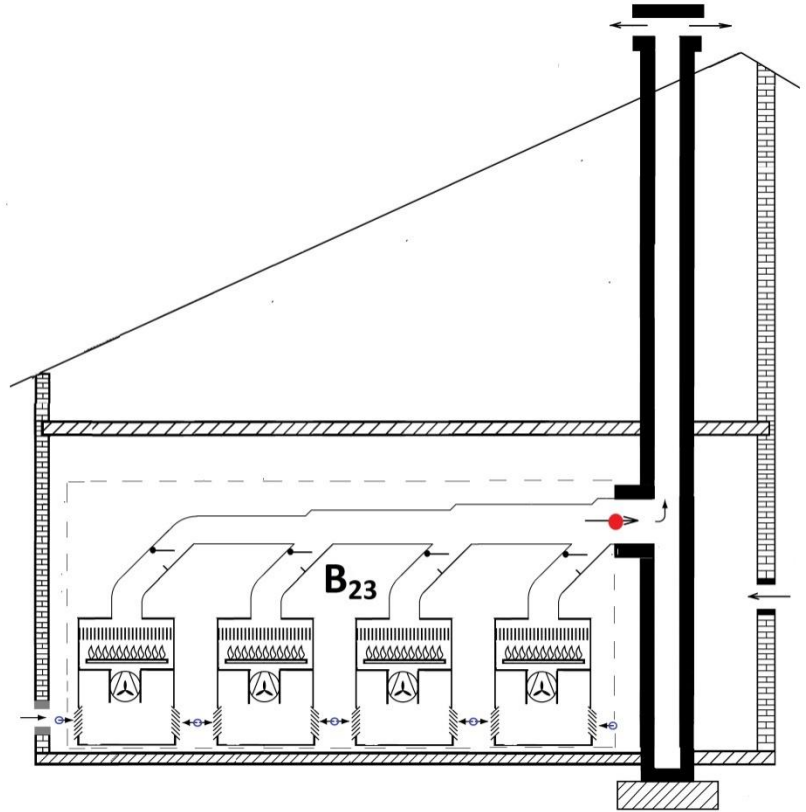
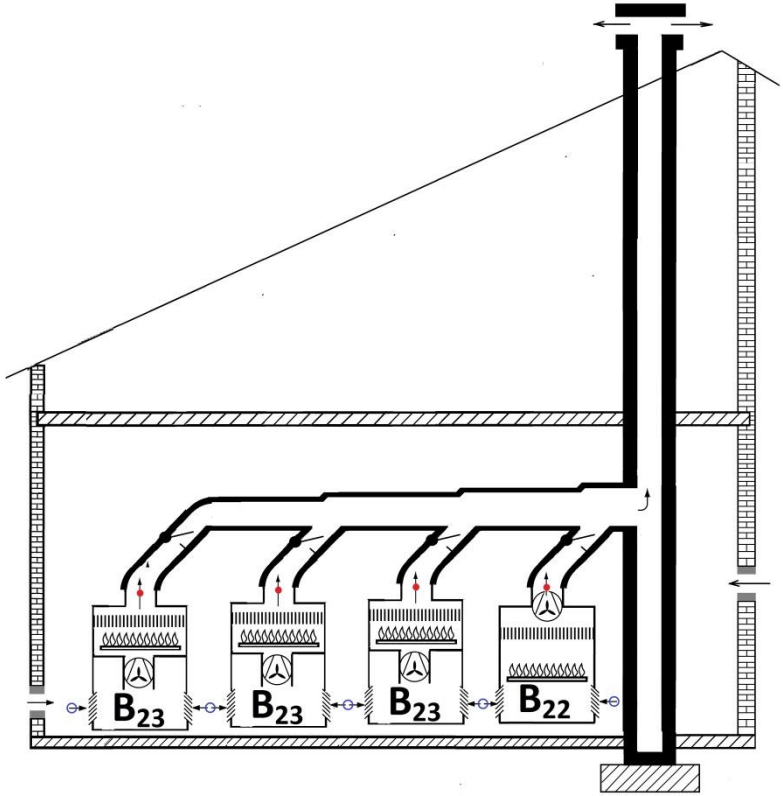
A C6 típus a prEN 1749 szabványban közölt definíciója szerint bármely másik C típusnak megfelelő elrendezésnek megfelelően telepíthető. **Összesen 14 másik C típus** szerepel a szabványban, ebből logikusan következik, hogy ha egy gázkazánt a C6 típussal megjelölve hoznak forgalomba, akkor az azt jelenti, hogy **14 féle másik típusnak megfelelő** elrendezésben telepíthető. Ezzel szemben **nem ismert olyan C6 típusú gázkazán**, amelynek esetében vizsgálatok igazolják, hogy **valóban alkalmas mind a 14 másik C típusnak megfelelő elrendezésben** való telepítés esetén.

Ennek oka, hogy CEN/TR 1749 kibővült a C(10), C(11), C(12), C(13), C(14), C(15) típusokkal. Ezek között a típusok között vannak olyanok, amelyek túlnyomással üzemelő közös (azaz gyűjtő és központi) rendszerű égéstermék-elvezetőhöz csatlakozathatók. Ezt követően az épületgépész tervezők már joggal hivatkozhattak arra, és Magyarországon hivatkoznak is, hogy például egy a C6 típussal megjelölt gázkazán csatlakoztatható olyan közös égéstermék-elvezetőhöz, amelyben a hő és áramlástan mértezés szerint túlnyomás fordulhat elő. Megjegyzem, hogy a korábbi CEN/TR-ben szereplő, C2, C4, C8 típusok csak természetes huzat elvén üzemelő égéstermék-elvezetőkhöz kapcsolhatóak, így a C6 típus esetében korábban nem volt arra elvi lehetőség, hogy a csatlakozó közös égéstermék-elvezetőben túlnyomás kialakulása megengedhető legyen, hiszen nem volt ilyen elrendezésű másik C típus. Nyilvánvalóvá vált, hogy **a gázkazánok szabványai nem tartalmazzak olyan követelményeket, amelyek igazolnák, hogy a szabványnak való megfelelőségre való hivatkozással forgalomba hozott gázkazán túlnyomással üzemelő közös égéstermék-elvezetőhöz csatlakoztatható**, ami gyakorlati problémákhoz is vezetett, amelyet az MBSZ előírásival ki kellett küszöbölni.

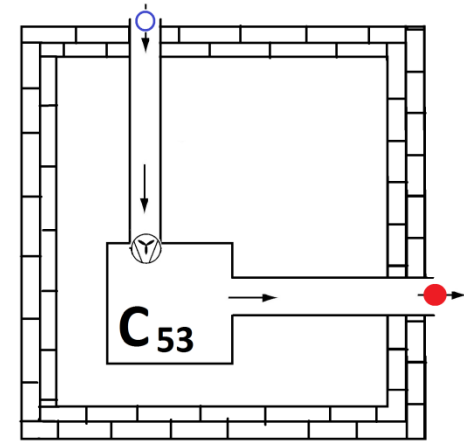
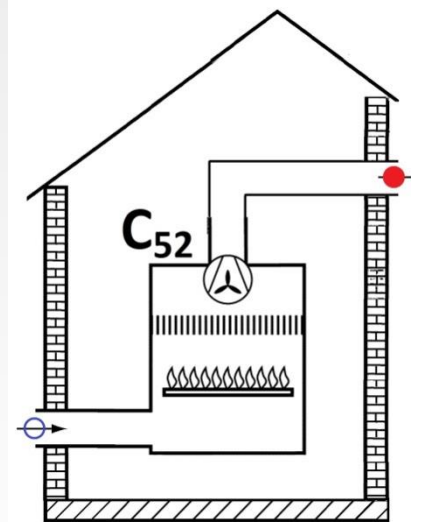
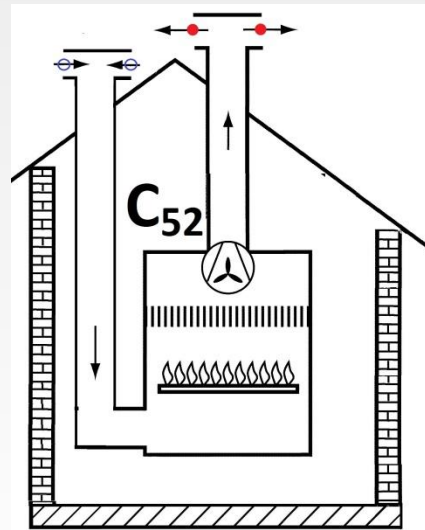
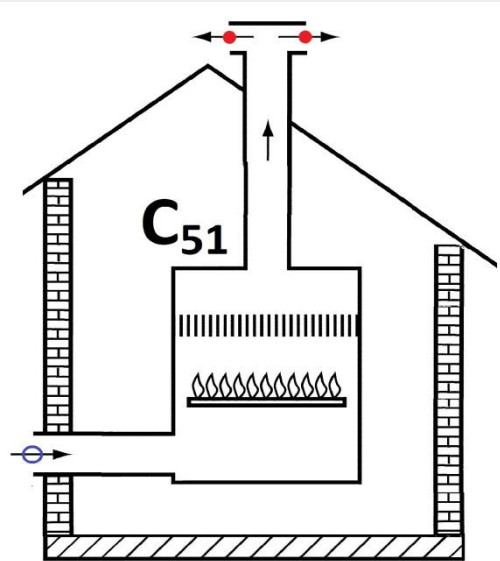
Az előbbiek alapján, a C6 és B2 típusokkal kapcsolatban, valamint a kaszkád elrendezés értelmezésével kapcsolatban kérdéssel fordultam, a CEN/TC 109 „Gázkazánok” Európai Szabványosító Műszaki Bizottság elnökéhez.

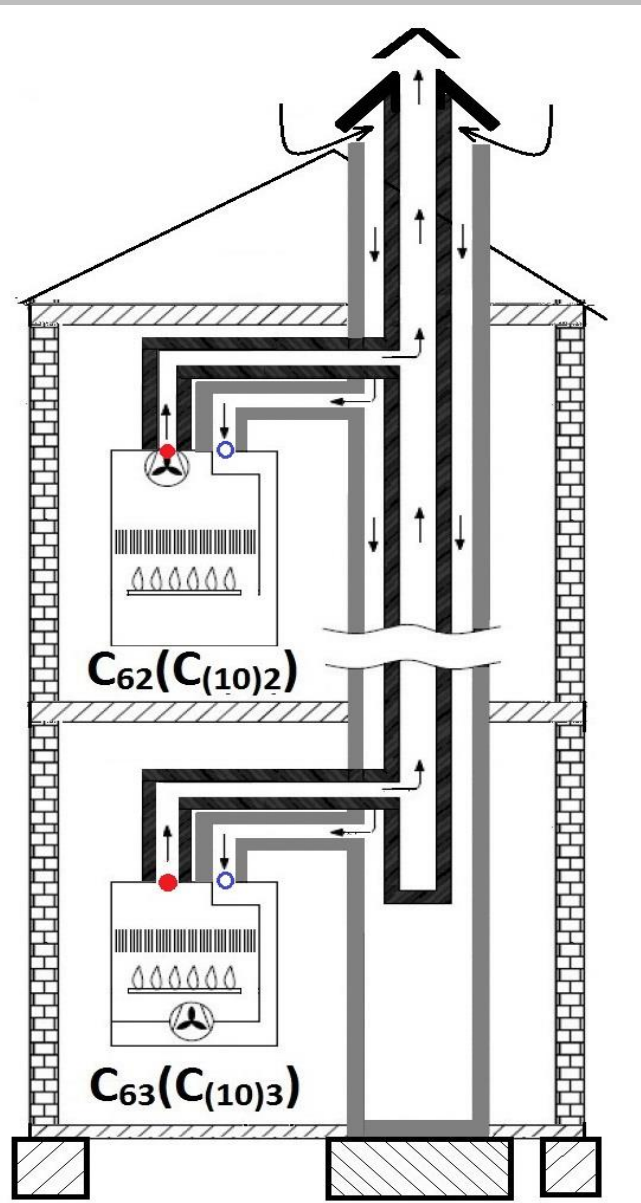
A CEN/TC 109 WG1 munkabizottsága három egymást követő ülésén tárgyalta a felvetett magyar kérdéseket. Megjegyzem, hogy az üléseken a CEN/TC 109 „Kémények” Európai Szabványosító Műszaki Bizottságot három fő képviseli. Így az alábbiakat ennek fényében értékeljük.

- A legegyszerűbb a kaszkád elrendezésre adott válasz volt, amely szerint, a kaszkád elrendezés egy kereskedelmi fogalomnak tekinthető, mert osztályba sorolási szempontként nem szerepel a prEN 1749 szabványban. Az égéstermék-elvezető fogalmának kéményseprő-ipari tevékenységről szóló 2015. CCXI. Törvény 1. § 2. szerinti értelmezése **az EU-ban általános**, amely szerint **az égéstermék-elvezetőt a tüzelőberendezés égéstermék kilépésre szolgáló kivezetésétől kell értelmezni**. Ebből következően, „a gázfogyasztó készülék és az égéstermék-elvezető között sem köztes elem, sem pedig átfedés nem tételezhető fel”. Ez így hangozott el a CEN/TC 109 WG1 ülésén is. A kaszkád rendszer a gázfogyasztó készülék részeként hozható forgalomba, vagy az égéstermék-elvezető része kell legyen. Ha a kaszkád rendszer a gázfogyasztó készülék része, akkor azt a tagállamai telepítési szabályozások szempontjából egyetlen gázfogyasztó készülékként kell kezelni, amelynek több készülék-modulja és egyetlen égéstermék kilépésre szolgáló kivezetése van.

A C6 és a B2 típusokkal kapcsolatban a CEN/TC 109 elnökének írt levelemben hivatkoztam arra, hogy a C5-ös típussal kapcsolatban már kialakult gyakorlat van arra vonatkozóan, hogy mit kell tenni, abban az esetben, ha termék felhasználási lehetőségei szűkebbek annál, mint amit a terméken alkalmazott jelzés jelent. A C5 típus esetében a szabvány a szabványnak megfelelő gázkazánok körét korlátozza a C5 típusnak a prEN 1749 ben leírt definíciójához képest, amely szerint a a gázkazán levegő bevezetésre szolgáló nyílás elhelyezésére szolgáló homlokzathoz képest, az égéstermék kilépés elhelyezésére szolgáló homlokzat, vagy tetősík legfeljebb 90 fokos szöget zárhat be egymással. A prEN 1749 ilyen korlátozást nem tartalmaz. Az előbbieknél megfelelően a szabványban az a követelmény is szerepel, hogy a kazán gépkönyvében az előbbi korlátozást fel kell tüntetni, mint telepítési feltételt.

Az előbbiek alapján a CEN/TR 1749 helyébe lépő EN 1749 szabványt készítő, CEN/TC 238 WG1 munkabizottság, amelyben többségben vannak a kéményépítő és kéményseprő szervezetek képviselői, határozott hozott, amely szerint a **„C6 típus a gyártó előírása szerint telepíthető.”** Ami azt jelenti, hogy ha például C6 típust a C(10) típusnak megfelelő elrendezés szerint, amelyre a telepítés tervén például **C62(C10)2** típusként lehet majd hivatkozni, úgy kívánjuk telepíteni, hogy a közös rendszerű égéstermék-elvezető, több gázfogyasztó készülék égéstermékét vezető járatában túlnyomás fordulhat elő, akkor ez **a megoldás csak akkor alkalmazható, ha a készülékhez melléklet dokumentációban erre vonatkozó előírás található**

A CEN/TC 109 WG1 munkabizottsága pár nappal ezelőtt úgy határozott, hogy „**a gázkazánok EN 15502-2-1 szabványának alkalmazási területéből ki kell zárni a közös égéstermék-elvezetőkhöz csatlakoztatható típusokat és elő kell írni, hogy a gázkazánok gépkönyvébe erre vonatkozó kizárás legyen.**”

A jelenlegi helyzet természetesen még változhat.

Ha a magyar érdek az, hogy vásárolhatók legyenek olyan gázkazánok, amelyek gyűjtő és központi rendszerű égéstermék-elvezetőkhöz csatlakoztathatók, akkor biztosítani kell a magyar képviselők jelenlétét a CEN/TC 109, a CEN/TC 166, a CEN/TC 238 bizottságok és a kapcsolódó munkabizottságokban és ki kell harcolni, hogy ezek a bizottságok vegyék fel a programjukba a régiónk számára fontos kérdések megoldását!

Az MBSZ megoldása a fentiekre azon alapul, hogy abban az esetben, ha egy gázfogyasztó készülék minősítése lehetővé teszi azt, hogy túlnyomással üzemelő közös égéstermék-elvezetőhöz csatlakoztassák, akkor a gázfogyasztó készülék gépkönyvében szerepelnie kell annak a legnagyobb túlnyomásnak, amelyet a gázfogyasztó készülék bármely üzemi állapotában (kikapcsoltan is) képes kezelni. A hatályos MBSZ-ben is szerepel, hogy gázfogyasztó készülék csak olyan közös rendszerű égéstermék-elvezetőhöz csatlakoztatható, amelyben a kialakuló túlnyomás nem nagyobb annál, mint amelynek kezelésére a gázfogyasztó készülék a készülékhez melléklet dokumentáció képes. A közös rendszerű égéstermék-elvezető és gázfogyasztó készülék közül **a gázfogyasztó készülék minősítése fog kisebb megengedett túlnyomásról szólni,** ezért ebből a szempontból a gázfogyasztó készülék minősítése lesz a szűk keresztmetszet.

Jelenleg sajnos nagyon ritka az olyan gázkazán, amelynek minősítése lehetővé teszi, hogy a gázkazánt túlnyomással üzemelő közös égéstermék-elvezetőhöz csatlakoztassák. Azt, hogy erre vonatkozó minősítéssel nem rendelkező gázkazánt, túlnyomással üzemelő közös égéstermék-elvezetőhöz csatlakoztassák, már a hatályos MBSZ is tiltja! Ennek a követelménynek a figyelmen kívül hagyása gyakorlati problémákhoz is vezet.

A szabványok jogszabályokban történő hivatkozásának gyakorlata az EU-ban:

Ahogy említettem, a nemzeti szabványosításról szóló 1995. évi XXVIII. törvény 6. § (2) szerint lehetőség van. Egy európai szabvány csak abban az esetben kap harmonizált státuszt, **ha egy felkért szakértő pontról-pontra megvizsgálja a szabványt és igazolja, hogy a szabvány követelményeinek teljesítéséből egyértelműen következik, az hogy annak a jogszabálynak a követelményei is teljesülnek**, amely a szabványra ekként hivatkozik. Ráadásul **ma már az is követelmény, hogy a jogszabályban hivatkozott szabvány ne tartalmazzon olyan követelményeket, amelyek teljesítése nem szükséges a jogszabály követelményeinek teljesítéséhez**, vagy ezek a jogszabály követelményeinek teljesítéséhez szükségtelen követelmények valamilyen módon legyenek azonosítva a szabványban.

Ebből következően **nem fogadható el azaz eljárás, hogy egy jogszabályban úgy hivatkozunk egy szabványra, hogy a gyakorlat során az alkalmazók nem tudnak kitérni a szabvány alkalmazása elől, de a szabvány a jogszabályban leírtakhoz képest többlet követelményeket tartalmaz, mert így a gyakorlatban megvalósul a szabvány kötelező alkalmazásának előírása, amely elől a gyakorlatban nem lehet kitérni, és így a szabvány többletkövetelményeinek a teljesítése a gyakorlatban kötelezővé válik, ami ennek következtében törvénybe ütköző. Szerintem ezzel a gyakorlattal mindenki tisztában van, aki most a teremben ül.** Ezért a törvénysértés elkerülése érdekében, a hazai gyakorlatban is az EU fent leírt gyakorlatát kell követni.

A műszaki követelményeket, legalább összefoglaló jelleggel, a jogszabályban kell szerepeltetni. Ez következik az előbb elmondottakból.

Mivel **a hatályos kéményseprő-ipari jogszabályok konkrét műszaki követelményeket csak minimális mértékben tartalmaznak** és ebből következően a legtöbb esetben az MSZ845:2012 szabvány követelményeinek alkalmazására kerül sor, komoly jogi problémák merülnek fel: Amikor a sormunka ellátója műszaki nem-megfelelőséget tapasztal, akkor ez a nem-megfelelőség jogszabálysértésre nem vezethető vissza. Ez pedig azt jelenti, hogy az állampolgárok ellen nem lehet a siker reményében eljárást indítani a műszakilag megfelelő állapot helyreállítása érdekében. Ez a nemzeti szabványosításáról szóló törvény 1995-ös hatályba lépése óta van így, mert akkor szűnt meg a szabványok kötelező alkalmazásának lehetősége. Az exlex állapot visszamenőleges hatályú megoldásra jelenleg nincs ismert megoldást. A gondot alapvetően az jelenti, hogy a nem-megfelelőség bizonyításának terhe a sormunka ellátóját terheli, amelynek során a nem-megfelelőség bizonyításának terhe őt terheli. Ellentétben **a gázipari szabályozás minden esetben a használó számára írja elő a megfelelőség időszakos bizonyítását, így a gázipari szabályozásban nem merülnek fel a szabványok kötelező alkalmazásával kapcsolatos problémák.**

Összefoglalva: A gázipari szakterület és a kéményseprő-ipari szakterület közötti súrlódások okait a következőkben látom:

- 1. A gázfogyasztó készülékek telepítésének területe minden részletre kiterjedően szabályozott, amelynek hatálya a teljes felhasználói berendezésre kiterjed. Az égéstermék-elvető a 2008. évi XL. törvény 3. § 18. pontja értelmében a felhasználói berendezés részét képezi,** mint a gázfogyasztó készülék biztonságos és rendeletetés szerű használatához szükséges tartozék. **Ebből is látszik a két szakterület szoros kapcsolódása.** A gázipari szabályozásban egyértelműen szabályozott az, hogy ki jogosult a felhasználói berendezés telepítésnek tervét elkészíteni. A gázipari szabályozásban a felhasználói berendezés egyes részei megfelelő fogalmakkal egyértelműen azonosított. A kéményseprő-ipari szabályozás ezzel szemben egy egységes szabályozásban gondolkodik, amely ugyanazokat a szabályokat kívánja alkalmazni, bármely tüzelőberendezést kiszolgáló égéstermék-elvezető vonatkozásban, azokra is amelyekre vonatkozóan nem áll rendelkezésre olyan független, részletes szabályozás, mint a gázfogyasztó készülékek esetében. **A kéményseprő-ipari szabályozásnak harmonizálnia kellene a gázipari szabályozással, figyelembe véve azt, hogy az égéstermék-elvezető az egyike a gázfogyasztó készüléket kiszolgáló tartozékoknak, abban az esetben, ha a gázfogyasztó készülék működéséhez szükséges.** Lásd például azt a kérdést, hogy hol helyezkedik el a gázfogyasztó készülék égéstermék kilépésre szolgáló kivezetése, vagy a telepítés tervezőjének gázipari szabályozásában meghatározott jogállástára a kéményseprő-ipari szabályozásban hivatkozni kéne. Más területeket viszont a kéményseprő-ipari szabályozásnak önállóan kell szabályoznia. Ami nehezen kezelhető.
- 2. Nem jó megoldás például, hogy a kéményseprő-ipari jogszabályban hibakódokkal azonosítják a gázipari jogszabályokban előírtak megsértését úgy, hogy a jogszabályban nem hivatkoznak a megsértett jogszabályi helyre . Szerintem hibás az a szándék, hogy a kéményseprő-ipari szabályozás, a kapcsolódó szakterületektől teljesen függetlenül épüljön fel. Ez a szándék ismerhető fel például a levegő-ellátás 5-ös hibakódokkal jelölt nem-megfelelőssége esetén. Az ilyen kódolás következtében úgy tűnhet, hogy egy kéményseprő-ipari jogszabály sérült. Ezek a kódok azonban csak az adott esetben követendő eljárásokat azonosítják, a megsértett jogszabályi helyet nem. Ugyanazt a követelményt nem tartalmazhatja két jogszabály. Ráadásul egy gázipari jogszabály megsértése esetén a felügyeletet ellátó hatóság is eltér azoktól az esetektől, amikor egy kéményseprő-ipari jogszabály sérül. Ezzel arra kívánom felhívni a figyelmet, hogy **a kéményseprőknek bizonyos mértékéig ismernie kellene a gázipari jogszabályokat és olyan szakmai fogalmakat, mint például a gázkészülék típusok. Nem elkülönült várakat kell építeni, hanem egymással kapcsolódó előírásrendszereket.****

Ha nem veszünk részt a különböző európai műszaki bizottságok munkájában, akkor oda jutunk, mint a „turbós kazánok” esetében, hogy egy napon arra ébredünk, hogy egyes csak ebben a régióban használt rendszereket a továbbiakban nem tudunk fenntartani. Ezért nem az a megoldás, hogy begubódzunk és a külvilág változásait megpróbáljuk Magyarország határain kívül tartani, mert ez egy EU tagállam esetében nyilvánvalóan kudarcra ítélt. A megoldás az, hogy aktívan részt veszünk, az európai műszaki szervezetek munkájában, át vesszük az európai értelmezéseket és a fogalomhasználatok gyakorlatát, valamint képviseljük a régió érdekeit.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

